

Asia: VN/4118/2019

Lausuntopyyntö parlamentaarisen ohjausryhmän ja asiantuntijatyöryhmän mietinnöstä, luonnos hallituksen esitykseksi avoimuusrekisterilaiksi

Lausunnonantajan lausunto

Kannatatteko avoimuusrekisterin perustamista Suomeen?

Kyllä

Mikä esillä olevista kolmesta avoimuusrekisterin soveltamisalavaihtoehdosta tulisi valita (eli mihin tahoihin kohdistuvaa lobbausta ilmoitusvelvollisuuden tulisi koskea)?

Eduskunta ja ministeriöt

Yleiset huomiot esityksestä

Oikeusministeriölle

31.1.2022

Lausuntopyynnön diaarinumero: VN/4118/2019

Lausunto parlamentaarisen ohjausryhmän ja asiantuntijatyöryhmän mietinnöstä, luonnoksesta hallituksen esitykseksi avoimuusrekisterilaiksi

Oikeusministeriö on pyytänyt lausuntoa ohjausryhmän ja asiantuntijatyöryhmän mietinnöstä, luonnoksesta hallituksen esitykseksi avoimuusrekisterilaiksi.

Säätiöt ja rahastot ry kiittää saamastaan lausuntopyynnöstä ja esittää kunnioittaen seuraavaa:

Niin kutsutun lobbarirekisterin tavoitteena on lisätä eduskunnassa, valtioneuvostossa, ministeriöissä ja valtion virastoissa tehtävän päätöksenteon avoimuutta rekisteröimällä niihin kohdistuvaa vaikuttamistoimintaa (lobbausta), joka nykyisellään jää usein julkisuuslain ulottumattomiin. Lobbarit

välittävät oman alansa asiantuntemusta päätöksentekijöille ja takaavat siten, että yhteiskunnallisen sääntelyn edellyttämä tietopohja on kattava ja laadukas.

Arvioimme, että rekisteristä löytyvillä tiedoilla kansalaiset sekä vaikuttamistoiminnan kohteet saavat jatkossa kattavammin tietoa poliittiseen järjestelmään ja valtionhallintoon vaikuttavista toimijoista, näiden intresseistä, vaikuttamisen kohteista ja toimintatavoista. Tämä auttaa arvioimaan päätösten syntyä ja niiden taustalla olevia intressejä. Lisäksi yhteiskunnallisesta vuoropuhelusta tulee avoimempaa ja läpinäkyvämpää, mikä lisää vaikuttamistyölle kuuluvaa ymmärrystä ja arvoa sekä toivottavasti vähentää siihen mahdollisesti liittyviä kielteisiä asenteita. Näin avoimuusrekisteri hyödyttää koko yhteiskuntaa eli kaikkia lobbaustoiminnan eri osapuolia.

Yllämainituista syistä Säätiöt ja rahastot ry kannattaa ehdotetun avoimuusrekisterilain säätämistä. Jatkovalmistelussa on hyvä kuitenkin vielä täsmentää, mitkä tahot kuuluisivat rekisterivelvollisuuden piiriin ja mitä kyseisen lainsäädännön mukaiseen lobbaustoimintaan varsinaisesti kuuluu.

Esityksessä rekisteröitäväksi lobbaukseksi katsottaisiin oikeushenkilöiden ja yksityisten elinkeinonharjoittajien suunnitelmallinen tai pitkäjänteinen vaikutustoiminta, jossa pitämällä yhteyttä poliittisiin päättäjiin ja virkamiehiin pyritään edistämään vaikuttamista harjoittavan intressejä. Rekisteröiväksi konsulttitoiminnaksi taas katsottaisiin oikeushenkilöiden ja yksityisten elinkeinonharjoittajien asiakkaille tarjottava vaikuttamistoiminnan neuvonta.

Mielestämme avoimuusrekisterin tulisi keskittyä nimenomaan lainsäädäntöön ja budjettivaltaan liittyvään vaikuttamistyöhön. Siksi lain soveltamisalaksi olisi tässä vaiheessa otettava eduskunta ja ministeriöt eikä ainakaan vielä kaikkia virastoja. Mielestämme on hyvin perusteltua, että lain soveltamisalan ulkopuolelle jäisivät ainakin tavanomainen asiointi viranomaisen luona sekä viranomaisen asettamiin työryhmiin ja kuulemisiin osallistuminen. Mahdollista soveltamisen laajentamista voidaan harkita saatujen kokemusten perusteella myöhemmin.

Lisäksi edellytyksinä onnistuneelle toimeenpanolle pidämme realistista aikataulua ennakoivalmisteluiden huolellisen toteuttamisen takaamiseksi, hallinnollisesti kevyttä ilmoitustapaa ilmoitusvelvolliselle sekä riittävien resurssien varaamista rekisterin käytännön toimeenpanemisesta ja viestinnästä nimetylle viranomaiselle (VTV).

Kannatamme myös luonnoksen ehdotusta laatia hyvää edunvalvontatapaa koskevat suositukset, joiden laatimiseen Säätiöt ja rahastot ry osallistuu mielellään kokeneena eettisten ohjeiden antajana ja kansalaistoiminnan asiantuntijana.

Säätiöt ja rahastot ry – Stiftelser och fonder rf

Löfman Martin
Säätiöt ja rahastot ry